

Jadwiga Urbaniak (1930–2024)

Jadwiga Urbaniak (z domu Gawęł) urodziła się 7 marca 1930 r. w Czernichowie k. Krakowa. Po ukończeniu szkoły średniej rozpoczęła studia na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie w 1953 r. uzyskała dyplom magistra na podstawie pracy pt. *Stratygrafia keloweju i oksfordu okolic Podłęża nad Wisłą*, którą wykonała pod kierunkiem prof. Mariana Książkiewicza. W opracowaniu tym zamieściła wykonaną przez siebie mapę geologiczną z przekrojami oraz, na podstawie danych paleontologicznych, wyniki badań stratygraficznych utworów jury brunatnej (jury środkowej).

Pracę zawodową w Karpackiej Stacji Geologicznej w Krakowie rozpoczęła w lipcu 1953 r. na stanowisku młodszego asystenta, a w 1954 r. otrzymała stanowisko starszego asystenta, w 1962 r. została powołana na stanowisko adiunkta naukowo-badawczego. Od początku pracy przedmiotem Jej zainteresowań zawodowych było rozpoznanie geologiczne i paleontologiczne utworów miocenu w regionie karpackim. Wynikiem tych prac była m.in. mapa geologiczna okolic Szywnaldu. W pierwszych latach pracy nadzorowała również wiercenia, w tym wiercenia poszukiwawcze na złożu siarki w rejonie Tarnobrzega. Prowadziła prace terenowe w ramach projektu *Zagadnienia brzegu Karpat i miocenu między Tarnowem a Pilzнем*, wykonując równocześnie oznaczenia paleontologiczne i opisując nowe stanowiska z fauną mioceniską.

W latach 1955–1957 współpracowała przy opracowaniu projektu wiercenia Domański Wierch IG 1 w pobliżu Czarnego Dunajca, a następnie wraz z mgr Danutą Gierat prowadziła nadzór geologiczny tego wiercenia. Do dzisiaj profil tego otworu odgrywa ważną rolę dla stratygrafii utworów miocenu i pliocenu Kotliny Orawsko-Nowotarskiej.

W ramach współpracy międzynarodowej (RWPG) wykonała syntetyczne opracowanie pt. *Paleogeografia dolnego eocenu Karpat Polskich*, w którym zawarła zagadnienia dotyczące paleogeografii i analizy facjalnej. Realizując tematy z zakresu geologii naftowej, prowadziła nadzór geologiczny wierceń Błędowa Tyczyńska IG 1 i Błędowa Tyczyńska IG 2.

Stopień doktora nauk przyrodniczych nadała Jej Rada Naukowa Instytutu Geologicznego 12 czerwca 1970 r. na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Stratygrafia miocenu Przedgórze Karpat w rejonie Szczepanowice-Błonie-Zgłobice nad Dunajcem koło Tarnowa*. Promotorem pracy doktorskiej był prof. Wilhelm Krach. W rozprawie Jadwiga Urbaniak przedstawiła całokształt badań geologicznych, dała pełny obraz rozwoju stratygraficzno-facjalnego osadów i stosunków tektonicznych na obszarze badań, zaprezentowała własną koncepcję budowy tektonicznej w skomplikowanej strefie sfałdowanego miocenu przykarpackiego oraz jego rozwoju stratygraficzno-facjalnego na podstawie badań terenowych i paleontologicznych. Przeprowadziła również wnikliwą analizę paleontologiczną i ekologiczną zebranych zbiorów makrofauny z obszaru badań.

W 1973 r. została powołana na stanowisko docenta.

Zainteresowania zawodowe Jadwigi Urbaniak od 1970 r. dotyczą głównie problematyki występowania złóż ropy naftowej i gazu ziemnego oraz surowców skalnych i chemicznych. Istotnymi wynikami prowadzonych prac było szczegółowe opracowanie rdzeni z wierceń wykonanych przez Górnictwo Naftowe i Instytut Geologiczny: Borzęta, Raciborsko, Łąka, Obidowa, Iwkowa, Niskowa, Sierakowice, Brzesko i Brzeźówka. Opracowała także rdzenie z otworów wiertniczych wykonanych przez Przedsiębiorstwo Geologiczne na złożach ilów, gipsów, siarki i wapieni: Uników, Winiary, Machów, Zaklików, Łopuszka Wielka, Tyczyn, Hermanowa, Niedźwiada i Ropczyce. Współpracując przy dokumentacji złóż, wykorzystywała zebrany w trakcie prac materiał rdzeniowy w celu przeprowadzenia geologiczno-regionalnych syntez, których wyniki zostały zawarte zarówno w opracowaniach archiwalnych, jak i publikacjach.

Docent Urbaniakowa uczestniczyła w projekcie badawczym *Rozwój biofacji Karpat i ich podłoża w aspekcie poszukiwań bituminów*, który realizowała w zakresie neogenu. W ramach projektu *Ropo- i gazoność Karpat* opracowała szczegółową mapę miąższości utworów miocenijskich występujących pod nasunięciem karpackim, wiele uwagi poświęcając zagadnieniom tektoniki. Opracowanie to było wykorzystywane przez Górnictwo Naftowe. Na potrzeby projektu *Rozwój facjalny karpackiego neogenu* wykonała 12 map strukturalnych, zwracając szczególną uwagę na własności zbiornikowe utworów miocenijskich.

Jadwiga Urbaniak mogła się poszczycić ogromną kolekcją miocenijskich skamieniałości (ślímaki, małże) zebranych w trakcie licznych wyjazdów terenowych w ramach realizowanych projektów badawczych. W jej dorobku naukowym są pozycje o dużym znaczeniu naukowym i praktycznym, zwłaszcza oznaczenia dużych otwornic. Prowadziła prace nad ekologią i paleogeografią utworów środkowego i górnego miocenu.

Na bogaty dorobek naukowy Pani Docent składają nie tylko publikacje czy opracowania archiwalne. Wyniki swoich badań prezentowała również w formie referatów na posiedzeniach naukowych Państwowego Instytutu Geologicznego, Komisji Geologicznej Polskiej Akademii Nauk, Kongresie Karpacko-Bałkańskiej Asocjacji Geologicznej, licznych sympozjach, seminariach, warsztatach w Polsce i poza jej granicami, m.in. na Słowacji, Węgrzech, Jugosławii.

Pełniła funkcję męża zaufania (1955–1958), sekretarza (1978–1980) i przewodniczącego komisji rewizyjnej (1980–1984) w Związku Zawodowym Górników. Pracowała również w kole zakładowym Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazowniczego (SITPNiG) przy Oddziale Karpackim PiG. Wykazywała dużą inicjatywę w pracach organizacyjnych, społecznych i pomocy koleżeńskiej. Prowadziła praktyki geologiczne dla studentów Akademii Górniczo-Hutniczej i uczniów Technikum Górniczo-Odkrywkowego w Krakowie. W uznaniu za zasługi i wkład w rozwój polskiej geologii Jadwiga Urbaniak została uhonorowana srebrną odznaką *Zasłużony dla Polskiej Geologii* (1981) oraz *Zasłużony Pracownik Instytutu Geologicznego* (1981).

Panią Jadwigę Urbaniak zapamiętamy nie tylko jako wspaniałego geologa, biostratygrafa, sedymentologa, ale przede wszystkim jako dobrą, zawsze wykazującą chęć do rozmowy Koleżankę. Podkreślała mocno, że najważniejszą jest dla Niej Rodzina, ale nie można było nie zauważyć, że praca w Oddziale Karpackim była dla Niej równie ważna. Wykonywała ją z ogromnym zaangażowaniem i rzetelnie. W tym co robiła jako pracownik Oddziału Karpackiego i prywatnie przejawiała się ogromna pasja. Profesor Antoni Wójcik wspomina z jak wielkim entuzjazmem i zacięciem zajmowała się opracowywaniem nowego stanowiska z utworami miocenu w Dubiecku. Była mistrzynią wypieków, o czym mogliśmy się sami przekonać niejednokrotnie.

Odeszła 15 sierpnia 2024 r. Została pochowana na cmentarzu na Prądniku Czerwonym w Krakowie.

Spis ważniejszych publikacji Jadwigi Urbaniak

KRAJEWSKI S., URBANIAK J. 1964 – Znaleźiska fauny w północnych Karpatach fliszowych. Cz. I. Wielokomórkowce. Biul. Inst. Geol., 179.
 URBANIAK J. 1960 – Wiercenie na Domańskim Wierchu w Kotlinie Nowotarskiej koło Czarnego Dunajca. Kwart. Geol., 4 (3): 787–799.
 URBANIAK J. 1960 – Próba opracowania stratygrafii miocenu okolic Szywałdu koło Tarnowa. Biul. Inst. Geol., 141: 205–227.
 URBANIAK J. 1963 – Metoda całkowitej eksploatacji makrofauny z określonej objętości masy skalnej w miocenie Przedgórze Karpat. Prz. Geol., 7: 351–353.

URBANIAK J. 1963 – Znaleźiska fauny w północnych Karpatach fliszowych. Cz. 2. Duże otwornice. Z badań geologicznych w Karpatach. T. 9. Biul. Inst. Geol., 180: 1–138.
 URBANIAK J. 1963 – Miocen okolicy Belgradu i Ulčinj. Prz. Geol., 10: 469–470.
 URBANIAK J. 1963 – Miocene of the Belgrade and Ulčinj vicinities. Kwart. Geol., 7 (3): 546–547.
 URBANIAK J. 1963 – Piaszczysto-zlepieńcowate osady z makrofauna w miocenie Szczepanowic. Kwart. Geol., 7 (3): 548–549.
 URBANIAK J. 1963 – Uwagi dotyczące zagadnień paleoekologicznych na podstawie badań miocenu w okolicy Tarnowa. Kwart. Geol., 7 (4): 713–714.
 URBANIAK J. 1967 – O zagadnieniu faun typu korytnickiego na południowym brzegu morza miocenijskiego. Spraw. z Pos. Kom. PAN Oddz. w Krakowie, lipiec–grudzień 1966 [druk w 1967]: 638–639.
 URBANIAK J. 1969 – Tektonika miocenu w rejonie Zgłobiec i Błoi nad Dunajcem koło Tarnowa. Spraw. z Pos. Kom. PAN Oddz. w Krakowie, styczeń–czerwiec 1968 [druk w 1969]: 272–275.
 URBANIAK J. 1972 – Wstępne wyniki badań geologicznych miocenu przedkarpackiego nad Dunajcem. Kwart. Geol., 2: 347–360.
 URBANIAK J. 1973 – Fauna eoceńska z egzotycznego wapienia w rejonie Ustrzyk Dolnych. Kwart. Geol., 17 (3): 516–527.
 URBANIAK J. 1973 – Profil miocenu śródkarpackiego w rejonie Chmielnika. Spraw. z Pos. Kom. Nauk PAN Oddz. w Krakowie, 16: 200.
 URBANIAK J. 1974 – Stratygrafia miocenu przedgórze Karpat nad Dunajcem koło Tarnowa. Pr. Geol. PAN Oddział w Krakowie, 86: 7–90.
 URBANIAK J. 1974 – Miocen z Przylaska koło Rzeszowa. Spraw. z Pos. Kom. Nauk. PAN Oddział w Krakowie, styczeń–czerwiec 1974 [druk w 1975]: 18–187.
 URBANIAK J. 1975 – Miocen z Przylaska koło Rzeszowa w świetle nowych badań. Spraw. z Pos. Kom. Nauk PAN Oddz. w Krakowie, 18: 185–187.
 URBANIAK J. 1977 – Wyniki ogólnodostępnych badań faunistycznych miocenu Dubiecka. Kwart. Geol., 21 (2): 406–407.
 URBANIAK J. 1977 – Macrofauna of Miocene deposits overlying the Carpathian Flysch in the Dubiecko area. Prz. Geol., 25 (7): 367–371.
 URBANIAK J. 1983 – Rozwój facjalny miocenu w Karpatach północnych. Kwart. Geol., 27 (2): 433–434.
 URBANIAK J. 1983 – Charakterystyka zespołu fauny miocenijskiej z Babicy koło Rzeszowa. Spraw. z Pos. Kom. Nauk PAN, styczeń–czerwiec 1981, 25: 206–207.
 URBANIAK J. 1984 – Skolsko-cieszyńska (podkarpacka) strefa facjalna badenianu jako wskaźnik paleostrukuralny. Kwart. Geol., 28: 776–777.
 URBANIAK J. 1985 – Nowe materiały do stratygrafii miocenijskiego złoza gipsów alabastrowych w Łopuszce Wielkiej koło Kańczugi. Prz. Geol., 33 (3): 121–126.
 URBANIAK J. 1985 – Biofacjalna struktura karpackiego neogenu Polski (opolian–miopliocen). Prz. Geol., 33 (6): 346–352.
 URBANIAK J. 1986 – Zarys struktury facjalnej miocenu zatoki rzeszowskiej (Polskie Karpaty wschodnie). Prz. Geol., 34 (1): 27–32.
 URBANIAK J. 1986 – Kompleksowa korelacja utworów miocenu w polskich Karpatach Wschodnich. Kwart. Geol., 30 (2): 413–414.
 URBANIAK J. 1986 – Geosynoptyka naftowa Polski – seminarium szkoleniowe. Prz. Geol., 34 (9): 542–544.
 URBANIAK J. 2018 – Osady czwartorzędowe w Podgórzu (dolina środkowej Wisły). POKOS7 Polska Konferencja Sedymentologiczna, Góra św. Anny 4–7 czerwca 2018; Kędzierski M., Gradziński M. (red), PTG Kraków. Abstrakty: 103.

Antoni Wójcik, Małgorzata Garecka, Tomasz Malata